

Osman KIVANÇ
Dernekler Daire Bakanlığı Başkan Yardımcısı

Karar Alma Sürecine Sivil Katılım İçin İyi Uygulama İlkesi

Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansı'nın 1 Ekim 2009 Tarihli Toplantısında Kabul Edilmiştir.

A. Giriş

Modern demokrasilerin üzerinde durduğu önemli konulardan biri halkın siyasal süreçlere yabancılaşmasıdır. Sivil toplum yurttaşlara, siyasi parti velobilerin yanı sıra, farklı görüşlerini kanaliz edilebilecekleri ve karar verme sürecinde çeşitli menfaatlerini güvence altına alabilecekleri alternatifler sunmaktadır.

Haziran 2007'de Avrupa Konseyi Forumunda katılımcıların demokrasi ve insan haklarının gelişmesine katkı sağlamak amaçlı Sivil Toplumun Katılımıyla İlgili İyi Uygulama İlkelerinin hazırlanması çağrısına istinaden Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları (USTK'lar) Konferansı, Karar Verme Sürecine Sivil Toplumun Katılımıyla İlgili İyi Uygulama İlkeleri'ni hazırlama görevini üstlenmiştir. Tüm Avrupa'yı kapsayan bir istişare süreci içinde geliştirilerek hazırlanan bu belge halen aktivistlerce ve yetkili makamların temsilcileri tarafından uygulanmaktadır.

Avrupa Konseyi USTK'lar Konferansı, karar verme mercilerine ve STK'lar dahil olmak üzere örgütlü sivil topluma yönelik, kullanımı kolay, belirli bir yapıya sahip olan ve pratikte uygulanabilir nitelikteki bu belgeyi oluşturmuştur.

Nihai hedefi STK'lar ile resmi makamlar arasındaki etkileşimin kolaylaştırılması ve yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki demokratik süreçlere katılımlarının artırılması olan bu belgede, demokratik süreçteki tüm aktörler için, STK'lar ve resmi makamlar arasında yaşanmış diyalog ve işbirliği deneyimlerinden kaynaklanan yol gösterici ilkeler ortaya konmaktadır

Belge, günümüzde yerel, bölgesel ve ulusal yönetimlerin demokratik yönetimde yeni çağdaş vasıtalar uygularken, sivil toplumla istişare ve sivil toplumla işbirliği yapma eğilimine ivme kazandırıp güçlendirecek ve aynı zamanda toplum yaşamına vatandaşların katılımını yaygınlaştıracaktır.

Sivil toplum yurttaşlara, siyasi parti ve lobilerin yanı sıra, farklı görüşlerini kanaliz edilebilecekleri ve karar verme sürecinde çeşitli menfaatlerini güvence altına alabilecekleri alternatifler sunmaktadır.

B. Amaçlar ve Hedefler

Sivil Toplumun Katılımıyla İlgili İyi Uygulama İlkeleri'nin başlıca amaçları siyasal karar verme sürecinde sivil katılımı sağlamaya yönelik Avrupa düzeyinde bir dizi genel prensip, kılavuz ilke, araç ve mekanizmaları belirleyerek her düzeyde STK'ların, parlamento, hükümet ve kamu yetkilileriyle diyaloglarında yararlı ve etkili bir vasıta olabilmektedir.

C. Sivil Toplum Katılımıyla İlgili Genel Çerçeve

1. Sivil Toplumun Parametreleri

Bakanlar Komitesinin (2007) 14 sayılı Tavsiye Kararı tanımına göre 'STK'lar, kurucularının veya üyelerinin esas olarak maddi çıkar amacı gütmeyen hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla olan, gönüllü özerk organlar yada kuruluşlardır.' İyi Uygulama İlkeleri açısından STK terimi de aynı paralellikte olup, kuruluşların ana faaliyetleri sosyal adalet, insan hakları, demokrasi ve hukuk devleti değerleri üzerinde odaklanmıştır.

STK'lar karar verme sürecinde bilgi birikimleriyle ve bağımsız uzmanlık hizmetleriyle yararlı olabileceklerinden dolayı her kademedен yönetimlerin politikalarını oluştururken ve yürütürken STK'ların konuyla ilgili deneyimlerinden ve uzmanlıklarından yararlanmalarına yol açmıştır. Ayrıca bireylerinin çoğunun seçmen konumunda olmasından dolayı, temsili demokratik sistemle aradaki bağın tamamlayıcı gücü ortadadır.

2. Sivil Katılımın Prensipleri

Yapıcı bir ilişki kurabilmek için STK'lar ve çeşitli düzeydeki kamu yetkilileri şu ortak prensiplere uymalıdır:

Katılım

STK'lar üyelerinin, siyasal karar verme sürecinde taşıdığı önem katılım süreçlerinin açık ve erişilebilir olması, üzerinde mutabakata varılmış katılım parametrelerinin esas alınmasına bağlıdır.

Güven

Açık ve demokratik bir toplumun temelini aktörlerin ve sektörlerin dürüst bir alışveriş içinde olmaları oluşturur.

Hesap verebilirlik ve şeffaflık

Kamu yararına çalışmak hem STK'lar hem de kamu yetkilileri açısından açıklığı, sorumluluğu, netliği, hesap verebilirliği ve her aşamada şeffaf olmayı gerektirir.

Bağımsızlık

STK'lar hedefleri, kararları ve faaliyetleri bakımından özgür ve bağımsız kuruluşlar olarak kabul edilmelidir.

3. Sivil Katılımın Koşulları

STK'lar ve kamu yetkilileri arasında, hukukun üstün olduğu bir düzen, temel demokratik ilkelere bağlılık, siyasal irade, buna uygun mevzuat, açık ve net prosedürler, uzun vadeli destek ve sürdürülebilir sivil toplum için gerekli kaynaklar, diyalog ve işbirliği için gereken ortak alanların olmasıyla, katılımcı demokrasiyi sağlamak üzere karşılıklı güvene ve anlayışa dayanan yapıcı bir ilişki kurulabilir.

D. Katılım Nasıl Gerçekleşecek?

Sivil Toplum Katılımıyla İlgili İyi Uygulama İlkeleri'nin temel amacına ulaşabilmesini sağlayabilmek, siyasal karar verme süreciyle bağlantı kurabilmek ve STK'lar tarafından pratikte uygulanabilmesini sağlamak için bu bölümde sivil toplumun

karar süreçlerine nasıl katılacağı anlatılmaktadır.

1. Farklı Katılım Düzeyleri

Siyasal karar verme sürecinin farklı aşamalarında STK'ların dahil olması katılımın yoğunluğuna göre değişir. Katılımın, en alt düzeyden en katılımcı düzeye kadar değişen dört kademesi vardır. Bunlar: bilgi; istişare; diyalog ve ortaklıktır. Bu kademesler karar verme sürecinin herhangi bir aşamasında uygulanabilir ancak çoğu zaman sürecin belirli noktalarında devreye girerler.

Bilgi edinme, genellikle kamu yetkililerinden tek taraflı olarak bilgilerin toplandığı ve STK'ların sürece müdahil olmalarının gerekmediği ya da etkileşime girmelerinin beklenmediği bir aşamadır. Karar verme sürecinin her aşamasında bilgi edinme gereklidir.

İstişare, kamu yetkililerinin spesifik bir politika konusunda yada bir girişim konusunda STK'ların görüşlerini istemesidir. Yetkililerin STK'ları mevcut politika oluşumlarından haberdar ettikleri ve STK'ların yorumlarını, görüşlerini ve geri bildirimlerini talep ettikleri süreçler de genellikle istişare çerçevesindedir. Girişimleri ve ana fikirleri kamu yetkilileri ortaya koyar, STK'lar değil.

Diyalog siyasal karar verme sürecinin her aşamasında çok değerlidir. Diyalogu her iki taraf da başlatabilir ve diyalog geniş ya da işbirliğine dayalı olabilir. Düzenli olarak görüş alışverişini sağlamak üzere karşılıklı ilgi alanları ve muhtemel ortak amaçlar üzerine kurulan geniş diyalog iki yönlü iletişimdir. Ortak ilgi alanları esas alınarak oluşturularak spesifik bir politika hakkında kurulan ortak diyalog sonucunda ise çoğunlukla herkesçe onaylanan bir tavsiye kararı, strateji yada yasa üzerinde mutabık kalınır. Politika

stratejilerinin özünü belirlemek üzere birleşik ve çoğu kez sık ve düzenli toplantıların söz konusu olduğu ortak diyalog, geniş diyalogdan daha yetkindir.

Ortaklık, siyasal karar verme sürecinin her aşamasında, gündem belirlemede, taslak hazırlamada, karar vermede ve politika girişimlerini uygulamada, sorumluluğun paylaşılması demektir. Katılımın en yoğun şekli olan bu seviyede STK'lar ve kamu yetkilileri yakın işbirliği yapmak üzere bir araya gelirler ve ortak karar verme birimleri oluşturulabilir.

2. Karar Verme Sürecinin Aşamaları

Siyasal karar verme sürecinin aşamaları olan gündem belirlenmesi, politika taslağının hazırlanması, karar verme, politikanın uygulanması, izleme ve politikanın yeniden düzenlenmesinin her birinde STK'lara ve kamu yetkililerine karşılıklı etkileşme fırsatları sunmaktadır.

a) Gündemin belirlenmesi

Siyasal gündem üzerinde parlamento ve hükümet anlaşır; ancak bu gündem STK'lar ya da bir grup STK tarafından, gündemdeki sorunlar, ihtiyaçlar ve çıkarlar hakkında yapılacak kampanyalar ve lobi faaliyetleri ile şekillendirilebilir. Bu aşamada STK'ların amacı karar verici mercileri kolektif çıkarlar adına etkilemek ve siyasal görüşmeleri tamamlayıcı bir şekilde faaliyet göstermektir.

STK'ların katkıları:

- Toplumda spesifik bir grubun sorunlarını, çıkarlarını, ihtiyaçlarını, görüş açısını veya yasalarda ya da politika belirleyen diğer belgelerde, araçlarda ya da tedbirlerde henüz ele alınmamış bir kamu menfaatini gündeme getirmek savunuculuktur.

- STK'nın tespitlerini kamu yetkilileriyle paylaşmak; üyeleri, kullanıcıları ve kilit yurttaş gruplarını müdahil etmek ve temsil etmek; yurttaşlara ulaşılmasında mecra görevi görmek; dinlemek, gerekli tepkiyi göstermek ve bilgilendirmek işi bilgilendirme ve farkındalık oluşturmaktır.

- Spesifik konularda uzman olanlar, siyasal gündemin belirlenmesinde en önemli rolü oynar. Bu kişilerin analizleri ve araştırmaları toplumun güncel ve gelecekteki ihtiyaçlarını belirlediği ve çok önemli bakış açıları sunduğu uzmanlık bilgileri ve öneriler vardır.

- Yeni çözümler ve yaklaşımlar oluşturmak; bunların siyasal gündeme nasıl dahil edileceğini göstermek yenilikçi girişimler ile olmaktadır.

- Toplumda belirli bir kullanıcı grubu yönelik politika oluşturmak ve alternatif yada mevcut olmayan hizmetler başlatmak durumu da vardır.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Bilgileri tüm ilgili tarafların erişilebileceği biçimde güncellenmiş, doğru ve zamanında ulaştırmak,

- Şeffaf bir karar verme süreci oluşturmak ve buna sadık kalmak. Katılım için açık, net ve erişilebilir prosedürler sunmak,

- Sivil toplumun aktif katılımını, örneğin, bütçe sağlayarak, gayri maddi destek vererek ya da idari hizmetler sunarak mümkün kılmak,

- İlgili kamu yetkilileri temsilcilerinin aktif katılımını sağlamak; dinlemek, gerekli tepkiyi göstermek ve geri bildirimde bulunmak.

Yararlı vasıtalar ve mekanizmalar:

- Politika süreci, belgeler ve siyasal karar verme mercileri hakkında

konuyla ilgili, doğru ve zamanında bilgiye kolay ve açık erişim, örneğin 'online' veri tabanları,

- Gündemdeki bir sorunu anlayabilmek için araştırma yapılması ve çözüm önerileri getirilmesi,

- STK'ların farkındalığı arttırmak üzere yapacakları kampanyalar ve lobi faaliyetleri; örneğin, politikaya ilişkin raporlar, posterler ve broşürler, web siteleri, medya açıklamaları ve halka açık gösteriler,

- Önemli belgelere kapsamlı erişim sağlayacak ve toplumsal olayların duyurulacağı web sitesi,

- E-dilekçe ya da web-forumlar gibi 'online' araçlarla başvuruda bulunma,

- Paydaşlarla, ilgilendikleri konuları ve önerilerini öğrenmek üzere online ya da diğer yollardan istişarede bulunmak,

- Farklı grupların hassasiyetlerini ve çıkarlarını tespit etmek ve yorumlamak amacıyla ilgili paydaşlarla yapılacak oturumlar ve halka açık forumlar,

- Yurttaşlarla ve STK'larla konuları ele almak üzere düzenlenen yurttaş forumları ve geleceğin konseyleri,

- Güncel politika girişimleri hakkında sivil toplumun bilgiye erişebilmesini mümkün kılacak kilit hükümet irtibat görevlisi,

- Politika tercihleri hakkında tavsiyelerde bulunmak üzere sabit ya da geçici uzman grubu olarak çalışma grubu ya da komitesi,

b) Politika taslağı hazırlanması

Politika taslağı hazırlanması konusunda kamu yetkililerinin uyguladığı yerleşik süreçlerde STK'ların devreye girmesi çoğu zaman sorunları tespit etmek, çözüm önerilerinde

bulunmak ve tercih ettikleri teklifi sunarak istişare fırsatı oluşturulması en önemli unsur olmalıdır.

STK'ların katkıları:

- Politika taslağının etkilediği paydaşların ihtiyaçlarının ve çıkarlarının gözönünde bulundurulmasının temini,
- STK'ların üyeleri, kullanıcıları ve başlıca yurttaş gruplarını taslak hazırlama sürecinden haberdar etmeleri,
- Görüşülen konulara ilişkin analizler ve araştırmalar yapmak veya politika taslağına dahil edilmek üzere ek öncelikler öne sürmek,
- Belirli kullanıcı gruplara yararlar sağlayacak yeni yaklaşımlar, pratik çözümler ve somut modeller sunarak çözüm seçenekleri getirmek,
- Spesifik kullanıcıların ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını ve gerekli koşulların sağlanmasını temin etmek üzere politika taslağına katkıda bulunmak,
- Taslağın hazırlanma sürecinin izlenerek paydaşları ilgilendiren konuların ele alınmasının ve sürecin kapsayıcılığının ve şeffaflığının temin edilmesi.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Mevcut istişare süreçleri hakkında zamanında ve kapsamlı bilgilerin temini,
- Açıkça belirlenmiş hedefler, katılım kuralları, zamanlama programı, temasa geçilecek kimseler gibi asgari istişare standartları oluşturulup bunlara sadık kalınması. Tüm muhtemel paydaşların davet edileceği açık istişare toplantıları düzenlenmesi,
- Sivil toplumun farklı kesimlerinin katılmasını sağlamak üzere iyi zamanlama yapılması ve kaynak temin edilmesi,

- İlgili kamu yetkililerinin aktif katılımının sağlanması; istişare sonuçlarının dinlenmesi, bunlara tepki verilmesi ve geri bildirimde bulunulması.

Yararlı vasıtalar ve mekanizmalar:

- Hazırlanan politika taslağı için tek noktadan bilgi sağlanması ve bilgilerin topluma ulaşabilecek şekilde, farklı formatlarda sunulması,
- Başlıca belgelere kapsamlı erişimi sağlayacak ve sosyal olayların duyurulacağı bir web sitesi kurulması,
- Politika taslağı pozisyon belirlen belgeler, mektuplar ve bildirimler yoluyla yönlendirebilmek için kampanyalar ve lobi faaliyetleri yürütülmesi,
- İnsanların izlemesi ve anında dinleyebilmesi için otumlardan, toplantılardan ve tartışma toplantılarından web yayını yapılması,
- Politika taslağı hazırlama sürecine katkıda bulunmak üzere araştırma yapılması,
- Paydaşlarla yüz yüze veya 'online' oturumlar ve soru ve cevap şeklinde paneller düzenleyerek hassasiyetlerin ve endişelerin belirlenip yorumlanması ve önerilerin alınması,

- Taslak hazırlamada kullanılacak özelleşmiş araştırma alanı oluşturmada uzman kişilerin katılımıyla uzmanlık seminerleri ve toplantıları yapılması,

- STK sektöründen temsilcilerin oluşturacağı veya bu temsilcilerin de dahil edileceği çoklu paydaş komiteleri ve istişare birimleri kurulması; bunlar kalıcı veya geçici olabilir,

- Yasa hazırlama sürecinin taslak aşamasına aktif olarak katılma.

c) Karar

Yasa taslakları ve önerileri, STK'ların görüşlerine ve katılımına açık ol-

malıdır. Karar alınmadan önce kamu yetkililerince farklı görüşler ve düşünceler değerlendirilmelidir. Ancak, kesin tercih yetkisi, kararın halk oylamasıyla, referandumla veya eş-karar verme mekanizmasıyla alınması durumları hariç, kamu yetkililerindedir.

Sivil Toplum Kuruluşlarının katkısı:

- Karar vericileri oylamadan önce etkileme,
- Üyeleri, kullanıcıları ve kilit öneme sahip yurttaş gruplarını siyasi kararlardan ve bu kararların potansiyel etkilerinden haberdar etmek,
- Karar vericileri bilgilendirmek ve etkilemek üzere ayrıntılı bilgilerin sağlanması,
- Karar verme sürecini takiben, sürecin demokratik, şeffaf ve optimum düzeyde etkili olmasının sağlanması için gerekli izlemenin yapılması.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Halen karar verme sürecinde yer alan politikalar ve prensiplerle ilgili bilgi sağlamak,
- İlgili alanlarda eş-karar verme mekanizmalarıyla ilgili usuller önermek ve bunları uygulamak,
- STK'ları karar verme aşamasıyla bağlantılandırarak, sivil toplumun aktif katılımını mümkün kılmak ve desteklemek,
- Sivil toplumun önerilerini dinlemek, dikkate almak ve gereken karşılığı göstermek.

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- Broşürler, web siteleri medya açıklamaları ve halk gösterileri gibi, karar vericileri etkileyecek kampanyalar ve lobi faaliyetleri sürdürmek.
- Karar verme sürecinde tartışmalara kısıtlamasız erişim sağlayacak,

katılıma açık genel oturumlar ve komite oturumları tertip etmek.

- Forumlar, konsensüs konferansları ve diğer katılımcı toplantılar vasıtasıyla ortak karar verme süreci ve katılımcı bütçeleme gibi eş-karar verme süreçleri oluşturmak.

d) Uygulama

Bu aşama, örneğin hizmet sağlama ve proje uygulama gibi konularda, pek çok STK'nın en aktif oldukları aşamadır. STK'ların daha önceki aşamalarda yaptığı çalışmaların çoğu, politikanın uygulanmasını etkilemeye yönelik girişimlerdir.

STK'ların uygulamada katkıları:

- Esas olarak kamu bilincini arttırmaya, uygulanan politikaların yarar veya dezavantajlarını ve etkilerini anlatmaya odaklanırlar.
- Politika inisiyatiflerinin uygulanmasında kilit aktörlerden biri olarak; çoğu kez politikanın uygulanmasında temel sorumluluğu üstlenirler.
- Politikanın amaçlandığı gibi ve herhangi bir yan etkisi olmaksızın uygulandığını değerlendirip temin ederler.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Uygulama stratejileri, kamu ihale usulleri ve proje rehberlik ilkeleriyle ilgili bilgi sağlamak,
- Politikaların uygulanmasında yerleşik kural ve yönetmelikleri izlemek,
- Örneğin bütçe sağlama, aynı yardım veya idari hizmetlerle sivil toplumun aktif katılımını sağlamak,
- Politikaların uygulanmasıyla ilgili koşullardan kaynaklanan spesifik ihtiyaçların karşılanmasında hazır olmak ve gerekli karşılığı verebilmek.

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- Projelerle ve uygulama kararlarıyla ilgili kamu sektörü belgelerine açık ve serbest erişim,
- Temel dokümanlara ve kamu açıklamalara kapsamlı erişim sağlayan web sitesi,
- Yakın gelecekteki proje ve fon fırsatlarıyla ilgili E-mail uyarıları,
- Pratik yardım ve rehberlik bilgileri sağlamaya yönelik olarak, internet üzerinden veya diğer kanallardan sağlanacak, soru cevap şeklinde bilgi sağlama amacıyla sunulan Sıklıkla Sorulan Sorular,
- Hizmet sağlanmasıyla ilgili açık ve şeffaf bir süreç oluşturulması için kamuya ilan edilen ihale usulü,
- STK'ları ve kamuyu bilgilendirmek ve bunlarla politikanın nasıl uygulanacağını tartışmak üzere etkinlikler, konferanslar, forumlar ve seminerler düzenlenmesi,
- Uygulamayla ilgili bilgileri ve kapasiteyi arttırmak üzere kapasite geliştirme seminerleri düzenlenmesi,
- Tedarik, proje ve fon sağlama uygulamaları gibi uygulamaya yönelik spesifik konularda STK'lar ve kamu yetkilileri için eğitim seminerleri düzenlenmesi,
- NGO'ların ve kamu yetkililerinin politikayı uygulamak üzere oluşturdukları stratejik ortaklık; bu küçük bir pilot uygulamadan, tam bir uygulama sorumluluğuna kadar çeşitli şekillerde olabilir.

e) İzleme

Bu aşamada STK'ların görevi uygulanan politikanın sonuçlarını izleyip değerlendirmektir. Politikaların/programın arzu edilen amaca ulaşmasını sağlayacak etkili ve şeffaf bir izleme sisteminin oluşturulmuş olması önemlidir.

STK'ların katkısı:

- Söz konusu politika girişiminin yararlanması gerekenlere ulaşip ulaşmadığının ve toplum için arzu edilen sonuçları sağlayıp sağlamadığının izlenip dile getirilmesi,
- Politikanın yarattığı etkiyle ilgili kanıt toplanması veya araştırma yapılması; buna düşünce kuruluşları ve araştırma kuruluşları da dahildir,
- Programın etkilerinin kalite, sürdürülebilirlik, etkinlik ve gerçek vaka örnekleri açısından izlenmesi sorumluluğu,
- Arzu edilen sonuçların elde edilmediğini sağlamak üzere politikaların etkilerinin izlenmesinde öncelikli bir rol üstlenilmesi.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Mevcut politika durumuyla ilgili bilgi sağlamak ve paylaşmak,
- STK'ların ve sivil toplumun öne çıkardığı spesifik konulara gereken tepkinin verilmesi.

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- Politikanın kaydettiği ilerleme konusunda bilgiye açık ve serbest erişim,
- Projenin tamamlanması çerçevesinde, vakaların ve istatistiksel bilgilerin toplanmasına ilişkin kanıt toplama faaliyetleri,
- Konferanslar ve raporlama faaliyetleri yoluyla politikanın ve etkilerinin değerlendirilmesi,
- Temel dersler edinilmesi amacıyla bağımsız araştırma çalışmaları yapılması,
- Kamuoyu araştırmaları, internet üzerinden araştırmalar veya anketler gibi, kaydedilen ilerlemenin izlenmesini mümkün kılan geri bildirim mekanizmaları,

- Politika girişiminin izlenmesi ve değerlendirmesinden sorumlu STK'lardan (hem kullanıcılar hem de sağlayıcılar) oluşan çalışma grubu veya komiteler,
- Politika girişimini izleyip değerlendirmek üzere stratejik ortaklık içinde bir araya gelmiş olan STK'lar ve kamu yetkililerinden oluşan çalışma grubu veya komiteler,

f) Politikanın yeniden formüle edilmesi

Politika uygulamasının değerlendirilmesinden elde edilen bilgiyle birlikte, toplumun değişen ihtiyaçları, çoğu kez politikanın yeniden gözden geçirilmesini gerektirebilir. İhtiyaçların ve girişimlerin belirlenmesi için bu gözden geçirme, bilgiye erişime ve diyalog fırsatlarına dayalı olmalıdır. Söz konusu yeni formülasyon yeni bir karar verme döngüsünün başlatılmasını mümkün kılar.

STK'ların katkısı:

- Kullanıcıların veya yurttaşların ihtiyaçlarını karşılama amacıyla, mevcut politikanın kısıtlarını veya yan etkilerini açıklayarak politikanın yeniden oluşturulması için lobi faaliyetlerinde bulunmak,
- Mevcut politika girişimindeki boşlukları belirlemek ve yeniden formüle edilmesi için gerekçe oluşturmak üzere araştırma ve analizler yapmak,
- İlgili politika sorununun üstesinden gelmek üzere yeni yaklaşımlar oluşturmak; bu husus politikanın yenilenmesinde temel bir unsur olabilir,
- Politikanın yeniden formüle edilmesini gerekli kılan yeni ihtiyaçları ortaya koyacak kanıtların toplanması ve engellerin belirlenmesi.

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- Bir politikanın gözden geçirilmesiyle ve politikada yapılmasının ge-

rekli olduğunu düşündükleri değişikliklerle ilgili bilgilerin sağlanması,

- Katılım için net, açık ve erişilebilir süreçler sağlanması,
- Sivil toplumun aktif katılımının mümkün kılınması ve desteklenmesi,
- STK'ların dinlenmesi ve sağladıkları verilere göre harekete geçilmesi.

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- Mevcut politikalar konusunda değerlendirmeler yapılmasını, araştırma sonuçları elde edilmesini ve diğer kanıtlara ulaşılmasını sağlayacak şekilde bilgiye açık ve serbest erişim olanağı,
- Kamu yetkililerinin planladığı bir sonraki aşamanın belirleneceği konferans veya toplantılar,
- Söz konusu politikaları/projeyi izleyecek müteakip faaliyetlerin yapılmasıyla ilgili sivil toplum görüşlerinin alınması için internet üzerinden yapılacak 'online' istişareler,
- İlgilenen paydaşları politika alanında yeni yönelimler oluşturma girişimlerine dahil edecek, örneğin 'Dünya Café'si, 'açık alan' gibi ve diğer 'beyin fırtınası' uygulamalarını sağlayacak seminerler ve tartışma forumları,
- STK'ların, diğer paydaşlarla ve kamu yetkilileriyle gözden geçirilmiş yeni bir politika önerilmesi amacıyla ortak bir uzman grubu oluşturduğu çalışma grubu veya komitesi.

3. Sivil Katılıma Destek Amacıyla Çapraz İlgili Alanlarından Sağlanan Araç ve Mekanizmalar

Sivil Toplumun Katılımıyla ilgili istişarelerde tüm Avrupa'dan elde edilen ve tüm karar verme sürecinde katılımın desteklenmesi amacıyla çapraz ilgi alanlarından sağlanan belirli araçlar ve mekanizmalar mevcuttur:

a) E-katılım

Genel anlamda kurumların şeffaflığına, hesap verebilirliğine ve gerekli tepkiyi gösterebilmelerine olduğu gibi, yurttaşların katılımına ve demokratik sürecin yetkinleştirilmesine, erişilebilirliğine ve katılımcılığın katkı sağlayan E-aracılar, yani elektronik ortamda yararlanılan araçlar, demokratik uygulamaların iyileştirilmesine ve örgütlü sivil toplumun katılımına yönelik olarak büyük bir potansiyele sahiptir.

b) Katılım için kapasite oluşturma

Kapasite oluşturma, katılımlarda STK'ların ve kamu yetkililerinin karşılıklı rollerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak eğitim seminerlerinin yanı sıra, bu unsurların her birinin karşılıklı gerçekliklerinin anlaşılmasını kolaylaştırıcı değişim programlarını da içerebilir.

c) STK'larla kamu yetkilileri arasında işbirliği sağlayan kurumlar

Kamu yetkilileriyle STK'lar arasındaki işbirliğini geliştirme amacıyla bazı ülkelerde her bir bakanlıkta sivil toplum kuruluşlarıyla teması sağlayacak bir irtibat görevlisi veya tek bir iletişim unsuru olarak faaliyet gösteren bir merkezi koordinasyon kurumları oluşturulmuştur.

d) STK'larla kamu yetkilileri arasında işbirliğine ilişkin çerçeve anlaşmaları

Pek çok Avrupa ülkesinde, işbirliğine ilişkin faaliyetler, roller, sorumluluklar ve usuller için çerçeve anlaşmaları oluşturulmuştur. Bu belgelerde ilişkilerin esası net bir şekilde belirtilerek STK'larla kamu yetkilileri arasındaki diyalog ve karşılıklı anlayış kolaylaştırılmaktadır. Bunlar arasında parlamentoya veya hükümetle ikili anlaşmalar, işbirliğine ilişkin strateji dokümanları ve kamu yetkililerince benimsenmiş resmi işbirliği programları yer alır.